

Kristendommens

Uforlignelige Sandhed, Magt og Majestæt.

Af John Larjen.

(Sluttet.)

Men maatte Kronen paa hele Kristendommens Værk paa Kungens Omraade er dens Underer i Musikkens Verden. Orgelet, det mest fuldkomne af alle Instrumenter, naaede sin høieste Udvikling under Kristendommen, og da især efter Reformationen. Det var Kristendommens positive Aand, der gav os Mænd som Bach, Händel, Haydn og Mozart.

Bach, som af Beethoven blev kaldt Harmoniens Fader; og Händel og Haydn, to af Verdens største Komponister, hvis kristelige Drømtaler vel er enestaaende i det betseffte-musikalske Drama; og Mozart, hvis mestervrige Behandling af Orgelet og Kompositioner for samme stiller hans i Række med Historiens bedste. Desuden har vi Mendelssohn, Gounod og mange flere adle Tonekunstnere, hvis Inspirationer har bidraget til den kristelige og firklede Musik's høje Udvikling. Ved Salmebidtningerne kan vi ikke her døve; den fordrer en hel Artikel for sig selv.

Kristendommen er den Grundbovd, hvorpaa selve de civiliserede Stater hviler — det eneste, hvorved de betragtes. Det viser ikke alene den franske Revolution og Rædselsperiode; men Følgerne af de gudsfornægtende Strømninger, der baade fra England og Frankrig, som en Fordervælsens og Oplosnings-Tage, vakte sig ind over den hele tykke Nation og blev følt ogsaa i vore nordiske Lande, vidner klart, at Kristendommen er den eneste altbærende Magt. Lad Kristendommen forsvinde, og Staten maa gaa under. Kristendommen har havet Kvinden til hendes sande Stilling og helliget Egetabet. Den har løst de bundne i Samfundet, og med utvetydig Nøst forkyndt Arbejders Ret til at leve. Den har bygget Varmhjertighedsinstitutioner over den vide Verden, hvor de trængende og lidende kan finde Vindring og Hjælp. Den har øjebæret Slaveriet og forkyndt en evig Frelse for dem, der under Sedenfæbet blev behandlet lige med Dyret. Det er ved Kristendommens Magt, at Nordens gamle Gølf har underlagt sig hele Vesten, befolklet Amerikas store Vidder og ud af de næsten udtømmelige Rigdomskilder, der her fandtes, har sat sig i Besiddelse af Midler til Hedningernes Omvendelse i de fjerneste — de mørkeste Kroge.

Men Kristendommens mest ejendommelige Magt bestaar i, at den henvender sig til Individet. Medens Verdensaanderne og de andre Verdensreligioner søger Individet for Aabens Virkeliggørelse; saa søger

Kristendommen Individet for Individets egen Skuld, idet den ønsker at uddanne Mennesket og gøre det skiftet til at nyde den høieste Lykke. Det er denne Anerkendelse af Individets høje Værdighed under Guds Naade, der gør Kristendommens Udgang, dens Værk og Institutioner saa iærke — saa uomstødelige gennem Tidens mange Brydninger. Kristendommen opfatter Individet som et i Guds Billedet skabt Væsen, til hvis evige Lykke og Salighed hos Gud alt andet iynligt og skabt er Middel. Den skænker Individet Befrielse ved Jesus Kristus fra Syndens Børde og Skuld, virkende i det et personligt Liv i Gud, hvis Indhold i Troen er Fred, Glæde og Styrke til en forsat Hellighedsfølelse. Den skaber i Sjælen en Vængel efter Gud, der kan erføres, men ikke beskrives. Individets evige Liv og Salighed hos Gud er den kristelige Aabens endelige og høje Formaal.

Naar vi saa til Slutning skal betragte Kristendommens Majestæt, dens uforlignelige Højhed, saa søger vi først haa, der er Kristendommens Indhold — Jesus Kristus, Guds Søn og Verdens Frelser. Kristi Karakter er Historiens største moraliske Under. Hans Syndfrihed og fuldkomne Hellighed; den fuldstændige Forening af Dyd, Inde og Fremhed, der lygde ud af hans Personlighed og Væsen; hans hele offentlige Liv, hans Lidelse og Død — alt bærer Præget af den høieste Værdighed. Og hans Opstandelse og Himmelfart ligesom Kroner Vidnesbyrdet om hans himmelfæste Majestæt. Og det er ikke alene de hellige Opregnelser og Tidens hellige Vidner, som den høje, den rene, den fuldkomne; hans Rørdomme er de mest oplyste, hans Moral den rene, hans Underer det magtfulde. Han er den kendt og set. Kristendommens Begynder — den historiske Kristus — tilfredsstillende Moralens høieste Fordringer, Religionens høieste Aspirationer. I ham er Videnskabens Gylde, Tilgivelsens og Fredens Kilder, Tidens og Evighedsens Haab og Trøst. De inspirerede Betragtninger om hans Liv og Værk har længt høje Værdi og Betydning for Slægten end hele den klassiske Oldtids Litteratur og Meisterværker. Han er Historiens Midtpunkt og hver enkelt Sjæls Lys og Liv. Han holder Fortidens, Nutidens og Fremtidens

Røgler; han er den ene værdige — Begyndelsen og Enden. Saaledes træder Kristendommen os i Møde. Dens Historie er en Historie om magtfulde Sejre. Med Hætte har en dansk Forfatter kaldt Kristendommens Historie „Evangeliet's Sejrsang ud over Jorden“. En Sejrsang vil det vedblive at være, indtil det glade Budskab skal have lydt til alle; indtil Kristendommens Majestæt og Hellighed skal sætte sit Præg paa alt det, der kan frelles.

Historien viser os paa alle Punkter Kristendommens høje Værdighed. Vi blive grebte af den, ikke alene i kristi Liv og hans Opstandelse, da han stod for Naaden, der dømte ham; men i Kirkefættens Underprædiken, i Stefani's sidste Vidnesbyrd og hans Død og i Pauli's Forværelse for Jødelig og Agrippa er der en ubestribelig Alvor og Majestæt, der alene vilhæver Kristendommen. De oplyste, alt omfattende og betydningsfulde historiske Synene, der oprulles for os i Johannes' Aabenbaring, har ikke noget Sidehjælp i Menneffeslægtens litterære Frembringelser og træder alle Forjog paa Efterligning. Den Aa og Negignation, hvormed Martyrerne gik i Døden, baade under Forjogelserne i Rom og under Romerkirkens frygtelige Indtjinitioner, opbæder selv Kristendommens bitreste Fjender. Og hvilken Skikkelse og Personlighed var ikke Trost? En Aandens skæmpe paa Troens Grund — et Evighedsvidne i Tidens Mørke. Kristendommens Værk er det hellige Underer Værk, og dens Vidner er Underrets Mænd — fejrende og til Sejr. Her en Johan Huys, døende paa Baalet, og der en Ouislav Adolf, uforjaget oprende sit Liv paa Valpladsen ved Kützen, i Forjag for den evangeliske Sandhed. Den samme Frimodighed, Standhaftighed og Værdighed — i Rom under Nero i Spanien under Intjositionen, i Worms, i Norden — alle Begne.

Med Sætternes Gang udvides Kristendommens Domæne. Individet, Nationer og hele Folkelag føres ind i Kristi høje og værdige Nærværelse, hvor en Afgørelse er umdgaaelig. Kristendommen er den, der har aalle, og her bliver kun Valg mellem Sympati og Antipati. Her er den forfættelig fra alle andre Verdensformaal. Det kan ikke fordras, at alle Mennesker skal være Digtere eller Kunstnere eller Filosofer, eller Statsmænd eller begavede Talere; men det fordras af alle uden Undtagelse, at de skal være Kristne. Og gennem alt det tvetydige, det uafgjorte, der uflære i Verdenslivet og Tiden — trods Modstand, Haan, Foragt og Svot, fortæller Kristendommen sin værdige Sejrsang, sin oplyste Frelsergerning. Dens Sandhed, Magt og Majestæt er fra Evighed til Evighed — „Selvedes Fortættelse ikke saa Overhaand over min Menighed.“ (Matth. 16, 18).

en Militærsejre og nogle Levninger af en By.

Med amerikansk Nærdighed gik han til det Arbejde at skabe den nye By. Men han sprang mindst et Aarhundrede frem foran det bulgariske Folk. Saa længe vil det være, før Jølfet har levet sig ind i den nye, moderne Namme.

Over Fredag er der Marked i Sofia. Det er højt interessant. Og da har man den bedste Leilighed til at se, hvor uforandret Bulgarene er trods Zernabens og trods Uafhængighed. I Tufindvis kommer de da ind fra det rige og frugtbare Land. Selv i Juni Maaned er de klædt i deres Aareffindpels. De hører den med Haarene ind. Saa har de hvide Vænklaeder af grovt Vilt, sammenhævede ved Ankrerne, og paa Fødderne Sandaler af Oskelud. Om Livet har de sløngt et broget Tørklæde. I varmt Vejr har de fanke i Stedet for Aareffindpelsen en kort, mørk Trøje med broget Bunt.

Naar man en Fredag Morgen ser det bruisende Markedsliv, saa kommer man til at tænke paa en rhinif Storby i Karnevalstiden, saa færegne og farveprægtige er Kostumerne. Men her mangler Bevægelse, Lyftighed, Larm.

Bulgarene er ikke lette og livlige i Omgang; de mangler aandelig Elasticitet og Fantasi. Dette Folk, som for halvandet Aarhundrede siden indvandrede fra Volga, har endnu meget af den gamle Tungthed og Plumpthed.

De viser sig endog i Kvindernes Klædedragt. Korte, brogede Skjorter, armeløse lange Trøjer, om Livet brede, broderede Væster eller plumpe, tunge Metalbæster, paa Fødderne Sandaler af raa Hud. Dertil hvide Strømper.

Men ejendommeligt er deres Hovedbeklædning. Mellem de korte Haarpriske dingler deres største Støtke, deres Rigdom, deres Brudeudstyr ned til Jorden. Man kan se unge Piger, som har hængende ned over Nøggen et Dufin meterlange Strenge; i hver Stæng er der halvtredshundrede til hundrede Mynter af alle Størrelser, tilkommen en

terpiger maa have stive Nækker for at kunne bære en slig Børde hele Dagen igennem. Tilmed har de lignende Mønstrengene foran paa Brystet, og desuden vældige, tunge Armbaand og tykke Ringe paa Fingrene.

I Brimmelen blander sig saa ogsaa mange malerisk klædte Albanere, Serbere, Rumæniere, Grækere, Tyrker, men især Jøder og Zigeunere. Jøderne udgør en Tiendedel af Sofias Befolkning; de stammer fra de Jøder som for flere Aarhundrede siden blev fordrevne fra Spanien, og de taler endnu imellem sig en Slags spansk Mundart.

De har revet til sig største Dele af den stielige Handel og har naaet en tryk og indflydelsesrig Stilling. Men de tre Tufind Zigeunere er lavest nede i Befolkningen, de udøver det groveste og mest ringeagtede Arbejde. De ar muret op Salvparten af Byen, og de vadser Salvparten af al Vadff. Nu er det Kvindene, som murer Hus, og Mændene, som vadser.

I de fornemme Vhdele, omkrævede maleriske Ruiner af den ældgamle Sofiakirke, ser man ikke dette Uværdige Folkeliv. Der ligger den smukke fyrstelige Residens, indrettet af Alexander af Battenberg. For var den Pale for den tyrkiske Vaki. Her ligger ogsaa det pragtfulde nye Nationalteater, Posthuset, det elegante Officerskafino, forskellige Befandtskabs og Departementsbygninger og desuden Sobranjen, det bulgariske Parlament. Dærs over for dette hæver sig paa en bred, aaben Plads det imponerende Mindesmærke over Alexander II af Rusland, Befrieren, han som Bulgarien har at takke for sin Uafhængighed.

Svis Bulgarene stillede sig mere imødekommende over for Fremmede, hvis bl. a. alle Opilag i hele Byen, i Zernabervogne, Postkontorer etc. ikke alene var paa Bulgarf, saa vilde her blive et meget livligere Turistliv.

I Bulgarien er der meget sevedigt uden for Sofia. Den ældgamle By Tirnovo kappes med Edinburgh i malerisk Veliggenhed og gamle interressante Bygninger. Og har man derfra overfædet det historisk saa be-

*Fra Utahmissionen.

Saa har jeg igen en Gaveliste, der bringer Jndsamlingen over et nyt Hundrede fremad. Saa vi kan naturligvis kun være glade og taknemlige for al den Ofsættelighed, der vides Sagen herude.

Jeg har tillige en lille fedelig Notabene-Bemærkning denne Gang. I Begyndelsen af dette Aar blev den herværende Superintendent for N. Ss Brev-Uddeling i Byen arresteret, fordi han har taget Penge ud af Breve. Adresserede til Folk her i Byen. Den Metode, han benyttede, var at aabne Breve, hvori han kunde tænke, at der var indlagt Pengelæder, hvorefter han tilintetgjorde Brevene. Han havde fortsat med denne Forbrydelse hele Efteraaret, tilfiod han, men har ikke kunnet opgive, til hvem Brevene var adresserede. Da jeg jo netop gennem Efteraaret har faaet saa mange Bidrag tilfædt, er det muligt, at det er gaaet ud over nogle af mine ogsaa. Hvis der altsaa skulde være Venner, som har sendt Penge i Breve til mig og ikke set nogen Kvittering derfor, beder jeg dem snarest sende mig Oplysning derom, samt saa nøjagtig Meddelelse som muligt angaaende Tid og Adresseløsteds Tid og Maade. Saa er det muligt, at vi kan faa Erstatning. Ikke for det, at jeg har modtaget nogen Klage over, at Penge, sendt til mig, ikke er bleven kvitteret. Men der kan jo muligvis være en eller anden, som sidder og venter paa Kvittering.

Bermed saa hjertelig Tak og Kvittering for de sidst tilsendte Gaver:

- Blair, Nebr. A. Mørk \$5, Rev. A. M. Anderson \$2, Thomas Lund \$5, Professor C. A. Danfen \$5, Elba, Nebr.: N. C. Larjen \$2, Oshosh, Wis.: Kvindeforening af den danske lutherke Kirke \$10, Cordova, Nebr.: Theodor C. Peterjen \$1, West Branch, Ia.: Overstud fra de unges Juletræ \$9.85, Rev. A. Sofgaard \$1, Elk Horn, Ia.: W. Nottenborg \$5, Anna N. Jørien \$3, Hans Voe \$1, Niels Olsen \$1, M. Gregorien \$0c, Mads Peterjen \$2, Ole Olsen \$5, S. N. Christensen \$2, Jens Carlsen \$2, Hutchinson, Minn.: Knud Rosmussen \$5, Eugene, Ore.: Kvindeforening \$5.50, Ellendale, Minn.: Ansgar Kvindeforening \$10, Cleander, Cal.: P. A. Pilegaard \$10, Portland, Ore.: Wijs Sørine Jensen \$5, Cedar Falls, Ia.: Peter Hansen \$2, Pocatello, Ida.: Wijs V. Brestjed \$2.50, I alt \$101.85. — Med det tidligere indkomne (\$1632.25) i alt \$1734.10.

Med Hilsen i Herren.

Eders Udsending

Garaib Jensen.

61 E Street, Salt Lake City, Utah.

remte Skiplapas, saa breder der sig ned for Balkankæden en stor, unaadelig frugtbar Slette, Kazanlik, med Rosenmarker i Milevis. Mellem dem staar Segn af gamle Kastanjer og Røddetræer, hele Bjerge af Grene og Løv, og i Skjuggene græsser store Flokke af Vøfler og Saar.

Motte havde Ret, da han kaldte denne Dal det sande „forjættede Land“.

Ogsaa mod Syd, forbi det vældige 2300 Meter høje Vitofcha, kan man gøre interessant Udflygt. Ved Grænsen mod Makedonien løfter sig det vilde Malabjerg, og i en Bjergdal ligger Mikalofret, „det bulgariske Folks Hjerte“.

Men ogsaa Zernaberejren fra Sofia videre over det 823 Meter høje Bakarapas er rig paa skønne Bjerglandskaber. Her nærmer Orientbanen sig de fævrige, vilde Rhodopebjerge.

Overalt ved Stationerne ser man Zernabens heldige Virkninger. Overalt nye Dyrkninger, nye Huse, ny Foretagsomhed.

Ved Sarambey skiftede for den bulgariske Banetjeneste med den tyrkiske; for her kommer Banen ind i Strumelien, som skønt det blev styret af Bulgarene, tilhørte Tyrkiet. Her ligger ogsaa et Maskinværksted og en Imprægningsanstalt for Zernabebæller; Bulgarene har nu bemagtiget sig begge Dele ligesom alle andre Indretninger ved denne østerrigsk-franske Bane.

Nu breder sig den vide, frugtbare Maritzadal for Øjet. Det varme Sydten kommer en her i Møde. Overalt, Vinbjerge og Rismarker.

I denne tidligere tyrkiske Provins har Bulgarene gjort sig det hjemligt. Det gamle Konak i Filippopol har de revet ned og anlagt en fyrstedt imponerende Mindesmærke over Alexander II af Rusland, Befrieren, han som Bulgarien har at takke for sin Uafhængighed. Svis Bulgarene stillede sig mere imødekommende over for Fremmede, hvis bl. a. alle Opilag i hele Byen, i Zernabervogne, Postkontorer etc. ikke alene var paa Bulgarf, saa vilde her blive et meget livligere Turistliv. I Bulgarien er der meget sevedigt uden for Sofia. Den ældgamle By Tirnovo kappes med Edinburgh i malerisk Veliggenhed og gamle interressante Bygninger. Og har man derfra overfædet det historisk saa be-

forfættelse kureret paa en Dag Tag Lagative Bromo Quinine Tablets. Apothekerne refunderer, med Rosenmarker i Milevis. Mellem dem staar Segn af gamle Kastanjer og Røddetræer, hele Bjerge af Grene og Løv, og i Skjuggene græsser store Flokke af Vøfler og Saar. Motte havde Ret, da han kaldte denne Dal det sande „forjættede Land“. Ogsaa mod Syd, forbi det vældige 2300 Meter høje Vitofcha, kan man gøre interessant Udflygt. Ved Grænsen mod Makedonien løfter sig det vilde Malabjerg, og i en Bjergdal ligger Mikalofret, „det bulgariske Folks Hjerte“. Men ogsaa Zernaberejren fra Sofia videre over det 823 Meter høje Bakarapas er rig paa skønne Bjerglandskaber. Her nærmer Orientbanen sig de fævrige, vilde Rhodopebjerge. Overalt ved Stationerne ser man Zernabens heldige Virkninger. Overalt nye Dyrkninger, nye Huse, ny Foretagsomhed. Ved Sarambey skiftede for den bulgariske Banetjeneste med den tyrkiske; for her kommer Banen ind i Strumelien, som skønt det blev styret af Bulgarene, tilhørte Tyrkiet. Her ligger ogsaa et Maskinværksted og en Imprægningsanstalt for Zernabebæller; Bulgarene har nu bemagtiget sig begge Dele ligesom alle andre Indretninger ved denne østerrigsk-franske Bane. Nu breder sig den vide, frugtbare Maritzadal for Øjet. Det varme Sydten kommer en her i Møde. Overalt, Vinbjerge og Rismarker. I denne tidligere tyrkiske Provins har Bulgarene gjort sig det hjemligt. Det gamle Konak i Filippopol har de revet ned og anlagt en fyrstedt imponerende Mindesmærke over Alexander II af Rusland, Befrieren, han som Bulgarien har at takke for sin Uafhængighed.

nytte Albruggier med hyggelige Gaver.

Fra Filippopol til den tyrkiske Grænse er Landet lidet interessant. Saa kommer man til den gamle Hovedstad i det europæiske Tyrki, Adrianopol, nu kun Hovedstad i Vilajetet af samme Navn.

Indtil den Dag i Dag har den beholdt sin Karakter af en turkotarisk Teltby, som den engang var. Endnu bedre end i Konstantinopel kan man her studere Ejendommelighederne ved den tyrkiske Kultur, skønt Adrianopels Befolkning for en Halvpart bestaar af Grækere og Bulgare, Armeniere og Jøder.

Med sin Labyrinth af krumme, skidne, iet brolagte Gader og sine forfættede Træhuse vilde Adrianopol være lidet værdt at besøge, hvis den ikke i Sultan Selim II's Mofke havde et Kunstværk af første Rang. Mange kalder den den skønneste Mofke i hele det tyrkiske Erobererfolks Verdensmagt. Herfra drog Osmanernes store Sultaner ud for at underkaste sig hele Balkanhalvøen. Her udrustede de deres Hæere, som overvundne Ungarn og trængte frem til Wiens Porte.

For lange siden er Tyrkerbældets Alom standet. Og som den rejsende nu paa tre Dage iler fra Wien til Tyrkerriktets fordoms Hovedstad, saa breder ogsaa den europæiske, kristne Kultur sig uimodstaaelig mod Øst. Stukke for Stukke brækker den af det store Rige, som Osmanerne engang byggede op paa Kristen Jord.

Søren Hillerup Jørgensen.

Af P. S. Vig.

(Sluttet.)

II. Om ham selv.

Søren Hillerup Jørgensen var født den 22. Maj 1848, altsaa i et for Danmark, og Europa i det hele faare betydningsfuldt Aar. Han er vist nok født i Skalborg paa Byen, men sin største Tid i Danmark har han levet i Baanfig, Agerup Sogn, hvor hans Fader i mange Aar var Skolelærer. Han er altsaa kommen fra en Egn, hvis Befolkning er stærkt repræsenteret med en for

Mayer HONORBILT SKO FOR HERRER. Disse udmærkede Sko repræsenterer det bedste som findes af Skoleder. Ethvert Stykke Materiale er af udsgøgt Garvning. Arbejdet er perfekt og Moden af Dags Dato. Med Hensyn til Slid findes der intet, som naar op til dem i Varighed. "HONORBILT" SKO er, alt hvad Navnet angiver, "de er bygget paa Aere." Ligeegyldigt hvor De søger og hvor meget, De betaler, De vil aldrig finde nogen bedre end dem i Henseende til Holdbarhed, Mode og Komfort. Hvis Deres Handlende ikke har dem, da skriv til os. Se efter Mayer Firma Mærke paa Saalen. Frit — Send os Navnet paa en Handlende, som ikke sælger Mayer Honorbilt Sko og vi sender Dem frit, portoføtt, et smukt Billed af George Washington, Størrelse 11x20. Vi fabrikkerer ogsaa "Leading Lady Sko", "Martha Washington Comfort Sko" og "Yerma Cushion Sko" af Special Merit Skolekø. F. Mayer Boot & Shoe Co. MILWAUKEE, WISCONSIN.

Blair SHOE & CO. Det betaler sig at holde Deres SKO i god Stand! Vi gør al Slags Reparationsarbejde paa SKO. Blair, Nebraska.

Billeder fra Orientbaunen.

Efter „Neber Land und Meer“.

(Sluttet.)

Saa huffer man med eet, at denne moderne By, denne bulgariske Forstad til Budapest indtil for nogle Aartier siden var Hovedstaden i en stor tyrkisk Provins. Og det havde den været i et halvt Aarhundind! Men hvor er da Tyrkerbyen? Og hvor er Tyrkerne? Paa ens Vandringer gennem Byen skal man forgyves søge dem. Af de 80,000 Indbyggere er nu kun 500 Tyrker.

De Mærker, som Tyrkerne havde sat, har de nye Herrer fjernet saa hurtig, som man bytter en Teaterdekoration.

Da Bulgariens Befrier, Feltmarschal Gurko, i Spidfen for de sejrende Ruslere den 4. Januar 1878 drog ind i Sofia, var den endnu en Tyrkerby.

Men straks gik man i Gang med at strubbe Tyrkermarkedet af. Tusinder af Huse blev rene ned, ligesaa de fleste af Mofkerne, eller de blev ombyggede til praktiske Formaal. Andre Mofker, som før den tyrkiske Tid havde været Kirker, blev givne tilbage til Kristendommen. I Tufindvis rejste Tyrkerne nu bort.

Da Alexander af Bulgarien som nypalgt Forste i 1879 holdt sit festlige Indtog i Sofia, fandt han kun